

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkversterking Streefkerk - Ameide - Fort Everdingen

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

1 Advies over het MER en de aanvulling in het kort

De dijk langs de Lek tussen Streefkerk, Ameide en Fort Everdingen in de provincies Utrecht en Zuid-Holland voldoet deels niet meer aan de waterveiligheidseisen. Daarom wil het Waterschap Rivierenland de dijk versterken. Het waterschap wil de slechtste stukken eerst aanpakken en zo met het beschikbare budget de dijk zo effectief mogelijk veiliger maken. De delen van de dijk die niet aan de norm voldoen maar ook niet urgent zijn, worden hierna in een afzonderlijk project opgepakt.

Voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht besluiten over het project, zijn de milieueffecten onderzocht in een milieueffectrapport (MER).¹ De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: de Commissie) constateerde in haar voorlopige toetsingsadvies dat in het MER nog belangrijke informatie ontbrak.² Hierna heeft het waterschap het MER aangevuld.³ De provincie heeft de Commissie nogmaals om advies gevraagd. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en volledigheid van het MER en de aanvulling samen.

Wat adviseerde de Commissie eerder?

De Commissie adviseerde in haar voorlopige toetsingsadvies om de haalbaarheid van de juridisch verplichte natuurcompensatie, die nodig is vanwege negatieve gevolgen voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN), nader te onderbouwen. Het MER ging namelijk niet in op de specifieke ecologische randvoorwaarden die nodig zijn om de natuurcompensatie te realiseren. Hierdoor was onduidelijk of de negatieve effecten op het NNN voldoende worden gecompenseerd en of de in het MER voorziene kwaliteitsverbetering haalbaar is.

De Commissie constateerde in haar voorlopige advies ook een aantal belangrijke aandachtspunten voor de verdere uitwerking van het project. Het waterschap licht in de Nota van Antwoord toe hoe zij deze aanbevelingen zal opvolgen. Dit advies gaat daar niet verder op in, omdat het niet gaat om essentiële milieu-informatie voor het projectbesluit.

Wat staat in de aanvulling op het MER?

De aanvulling omvat onder andere een Ontwerpnota compensatiegebieden⁴ (hierna: Ontwerpnota) en een Compensatieplan⁵. Hierin is de invulling van de natuurcompensatie in Polder de Eendracht en de uiterwaarden van Streefkerk West nader uitgewerkt (zie figuur 1). Aanvullend wordt volgens deze documenten één hectare rivier- en beekbegeleidend bos ingericht voor NNN-compensatie op de locatie Lekbos, Krimpen aan de Lek.

¹ Het MER omvat drie rapporten van Waterschap Rivierenland: het MER dat is gebruikt voor de eerste fase, waarin de voorkeursoplossing is vastgesteld: *Milieueffectrapportage Fase 1, Verkenning Dijkversterking SAFE* van 4 februari 2022, en het addendum daarop: *Addendum Milieueffectrapportage Fase 1 Verkenning Dijkversterking SAFE* van 1 juli 2024. En het MER voor de tweede fase, het ontwerp-projectbesluit: *Milieueffectrapportage Dijkversterking SAFE fase 2* van 16 december 2025.

² Commissie voor de milieueffectrapportage, 29 juli 2026. *Dijkversterking Streefkerk – Ameide – Fort Everdingen. Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport*.

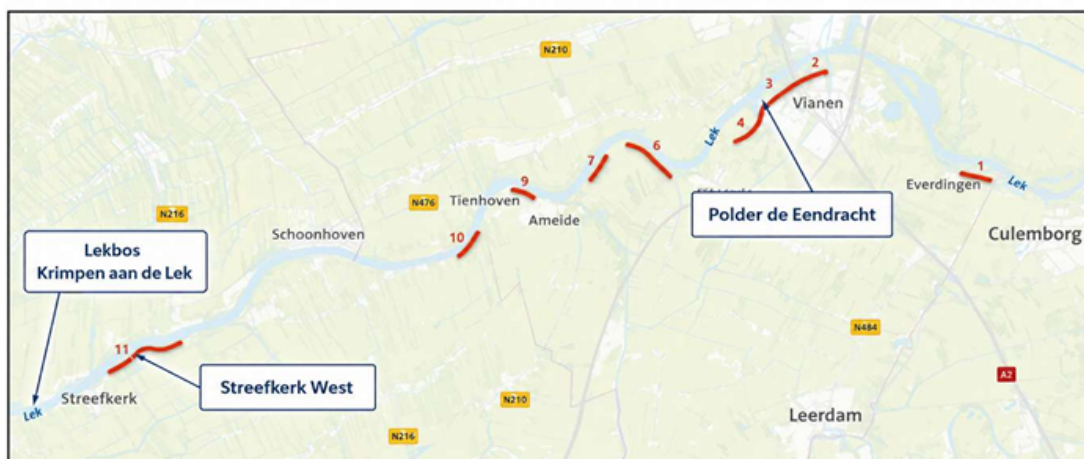
³ Het gaat om verschillende aanvullende bijlagen bij het MER en het ontwerp-projectbesluit. In de Nota van Antwoord (Waterschap Rivierenland, 24 augustus 2026. *Nota van Antwoord MER fase 2 en Ontwerp-projectbesluit*) en vooral bijlage B gaat het waterschap expliciet in op haar opvolging van het voorlopige toetsingsadvies van de Commissie. Inhoudelijk zijn vooral het aangevulde Compensatieplan en de Ontwerpnota compensatiegebieden relevant, zie hierna.

⁴ Waterschap Rivierenland, 21 augustus 2026. *Dijkversterking SAFE, Ontwerpnota compensatiegebieden*.

⁵ Waterschap Rivierenland, 19 maart 2026. *Dijkversterking SAFE, Compensatieplan NNN Dijkversterking SAFE*.

Wat is het advies van de Commissie?

Uit de Ontwerpnota volgt impliciet de conclusie dat zowel de vereiste oppervlakte als de vereiste natuurkwaliteit haalbaar zijn op de drie beoogde compensatielocaties. De Commissie kan zich vinden in die eindconclusie, maar plaatst hierbij een aantal kanttekeningen die zij toelicht in hoofdstuk 2 van dit advies. **De Commissie is van oordeel dat het MER en de aanvulling daarop de essentiële informatie bevatten om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over het projectbesluit.**

Figuur 1 Ligging dijktraject en compensatiegebieden (bron: Ontwerpnota).

Aanleiding MER

In 2050 moeten alle primaire waterkeringen in Nederland voldoen aan de normeringen in de Omgevingswet. 34 kilometer van het 40 kilometer lange traject tussen Streefkerk en Fort Everdingen voldoet niet aan de norm. Het meest urgent is de situatie over 10,7 kilometer van dit traject. Dit traject is onderverdeeld in zeven dijkzones waar verschillende opgaven voor gelden en oplossingen voor zijn gekozen.

Het projectbesluit voor de dijkversterking moet worden goedgekeurd door het college van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Utrecht, omdat het project in hoofdzaak in die provincie zal worden uitgevoerd. De goedkeuring van het projectbesluit is op grond van het Omgevingsbesluit (Bijlage V, project K4, werken ter beperking van overstromingen) mer-beoordelingsplichtig. Bij de start van de verkenningsfase is al besloten om, gezien de mogelijke effecten voor het milieu, een project-MER op te stellen.

Voor de besluitvorming is – zoals voor alle projecten die onderdeel vormen van het hoogwaterbeschermingsprogramma – het MIRT-spelregelkader gevolgd. De mer-procedure maakt onderdeel uit van de verkenningsfase en de planuitwerkingsfase. Eerst is in de verkenningsfase een VKA vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het waterschap op basis van een MER fase 1 in een Nota VKA en Addendum daarop (inclusief Addendum MER fase 1). Het VKA is in de planuitwerkingsfase nader uitgewerkt en beoordeeld in het MER fase 2. Deze uitwerking is opgenomen in het ontwerp-projectbesluit. Naast het projectbesluit zijn ook andere toestemmingen nodig, waaronder omgevingsvergunningen voor bijvoorbeeld het verrichten van activiteiten in beperkingengebieden, voor rijksmonumentenactiviteiten en voor flora- en fauna-activiteiten.

Het MER fase 1 en MER fase 2 zijn tezamen nodig voor de onderbouwing van het projectbesluit. Dit advies gaat daarom over beide fasen. Eerder bracht de Commissie een advies uit over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het op te stellen MER en een voorlopig toetsingsadvies over het opgestelde MER.

Locatiebezoek en startgesprek

Op 3 juni 2026 heeft de Commissie voorafgaand aan haar voorlopige toetsingsadvies gesproken met vertegenwoordigers van het waterschap en de provincie. De provincie en haar adviseur hebben hierbij een nadere toelichting gegeven op het project. Ook heeft de Commissie een bezoek gebracht aan de projectlocatie en het studiegebied.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het college van GS van Utrecht – besluit over de goedkeuring van het projectbesluit.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan, evenals het eerdere advies van de Commissie, op de website. Deze zijn te vinden door nummer [3544](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op ontbrekende essentiële informatie.

Natuurcompensatie haalbaar, maar deels aanpassing ontwerp en onderbouwing nodig

Inhoud van het voorlopige toetsingsadvies van de Commissie

In haar voorlopige toetsingsadvies constateerde de Commissie dat de navolgbaarheid en onderbouwing van de haalbaarheid van de natuurcompensatie nog aandacht vroeg. De Commissie adviseerde daarom om het MER deel 2, voorafgaand aan het projectbesluit, aan te vullen met een nadere onderbouwing van de haalbaarheid van de (verplichte) compensatie, en dat de door het MER voorziene kwaliteitsverbetering van NNN realistisch is. Ook adviseerde ze om in te gaan op:

- de benodigde en te realiseren abiotische omstandigheden;
- de ontwikkeling, de instandhouding en het beheer;
- de wijze waarop de ontwikkeling wordt gemonitord;
- met welke maatregelen bijgestuurd kan worden wanneer de kwaliteitsverbetering tegenvalt.

De aangevulde informatie

De Ontwerpnota werkt de invulling van de natuurcompensatie in Polder de Eendracht en de uiterwaarden van Streefkerk West uit (zie figuur 1). Bij Polder de Eendracht gaat het om de omvorming van 6,1 hectare agrarische gronden tot vochtig hooiland, glanshaver hooiland en dynamisch moeras. In de uiterwaarden van Streefkerk West gaat het om 3,27 hectare kwaliteitsverbetering van bestaand NNN in de vorm van dynamisch moeras, kruiden- en faunarijk grasland en rivier- en beekbegeleidend bos.

De Ontwerpnota bevat een analyse van het water- en bodemsysteem op deze locaties, de archeologie en cultuurhistorie, de eisen aan de natuurcompensatie en de manier waarop het waterschap aan deze eisen wil gaan voldoen. Ook gaat de Ontwerpnota in op risico's voor de uitvoering en de wijze van monitoring.

De Ontwerpnota benoemt dat Stichting Zuid-Hollands Landschap 1 hectare rivier- en beekbegeleidend bos in zal richten voor NNN-compensatie op de locatie Lekbos, Krimpen aan de Lek. De kwaliteitsverbetering van 3,27 hectare in de uiterwaarden van Streefkerk West is immers niet voldoende voor de totale NNN-compensatieopgave voor de provincie Zuid-Holland van 3,58 hectare.

Beoordeling aangevulde informatie

De Ontwerpnota geeft een betere onderbouwing van de aanwezige waarden, ecologische eisen, inrichtingskeuzes en borging van het (ontwikkelings)beheer en monitoring.

Bij **Polder de Eendracht** is een aandachtspunt dat niet beschreven is of de vegetatieontwikkeling wordt gemonitord. Bij Streefkerk West is dit wel benoemd. De Commissie gaat ervan uit dat het ontbreken van de voorgenomen monitoring van vegetatie bij Polder de Eendracht een verschrijving is en beveelt aan dit op te nemen in de definitieve Ontwerpnota. Een ander aandachtspunt bij Polder De Eendracht is de vraag of de beoogde ontgraving voor het gewenste nieuwe maaiveld is toegestaan in het kader van de dijkveiligheid. Dit is wel expliciet beoordeeld bij Streefkerk West.

De Commissie acht op basis van de beoordeelde documenten aannemelijk dat de verplichte compensatie op de locatie **Streefkerk West** realiseerbaar is. Wel merkt ze op dat de beoogde ecologische kwaliteitsverbetering en de concrete maatregelen die worden getroffen om deze verbetering te realiseren niet navolgbaar zijn toegelicht. Ze beveelt aan deze verduidelijking toe te voegen in de definitieve Ontwerpnota.

Daarnaast merkt de Commissie op dat niet navolgbaar is waarom het compensatie-ontwerp op deze locatie geen haagbeuken-essenbos omvat. Dit natuurtype is niet meegenomen in de Ontwerpnota terwijl hier volgens de NNN-toetsing wel een compensatieopgave voor geldt. Omdat de abiotische situatie de kwaliteitsverbetering voor dit natuurdoeltype volgens de uitgevoerde landschapsecologische systeemanalyse (LESA)⁶ echter niet in de weg zou staan, acht de Commissie deze informatie niet essentieel voor een besluit over het projectbesluit. De provincie heeft bovendien aan de Commissie toegelicht dat de boscompensatie op de locatie Lekbos wordt meegenomen in plaats van op de locatie Streefkerk West. De Commissie beveelt aan dit in de definitieve Ontwerpnota te onderbouwen en uit te werken.

⁶ In de LESA van het gebied zijn de standplaatscondities voor essen- iepenbossen als goed beoordeeld.

De Commissie mist verder een onderbouwing van het uitgangspunt dat de bij **het Lekbos** beoogde realisatie van rivier- en beekbegeleidend bos realiseerbaar is. De Ontwerpnota gaat kort en beschrijvend in op het plan om rivier- en beekbegeleidend bos op deze locatie te realiseren. In het Compensatieplan staat hierover beperkt meer informatie, onder andere het voornemen om dit gebied de status van NNN te geven. In de Ontwerpnota en het Compensatieplan staat geen ecologische onderbouwing van de haalbaarheid van dit beheertype op basis van de huidige en benodigde abiotische omstandigheden, de ontwikkeling, de instandhouding en het beheer en de wijze van monitoring. Hierdoor is de onderbouwing van de haalbaarheid nog niet volledig. Omdat de Commissie de compensatie wel haalbaar acht, is aanvulling van het MER voor het besluit over het projectbesluit niet essentieel. De Commissie beveelt aan om de definitieve Ontwerpnota uit te breiden met nadere ecologische informatie over de compensatie op deze locatie.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep op 3 juni 2026 het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Annemie Burger (voorzitter)

prof. dr. ir. Matthijs Kok

dr. Heleen van Londen

mr. Roel Sillevius Smitt (secretaris)

Ir. Hanita Zweers

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Goedkeuring van het projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffect-rapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project K4, werken ter beperking van overstromingen.

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht.

Initiatiefnemer besluit

Waterschap Rivierenland.

Bevoegd gezag mer-procedure

Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 9 juni 2026 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3544](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de Milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiener.nl
w commissiener.nl